

Dobrovolná skromnost

Lze oslovit velkou část
populace?

Markéta Dopitová

Osnova

- Současný stav ve společnosti
- Dobrovolná skromnost x chudoba
- Motivace k dobrovolné skromnosti
- Historie
- Hana Librova
- Pestří a zelení Hany Librové
- Vlažní a váhaví Hany Librové
- Ekologický luxus
- Může dobrovolná skromnost oslovit velkou část populace?

Současný stav společnosti

aneb proč vůbec uvažujeme o dobrovolné skromnosti

- Už od dob antiky vnímání přírody především jako nástroje k realizaci našich cílů
- Idea trvalého pokroku a neomezeného růstu lidského blahobytu

(Hana Librová)

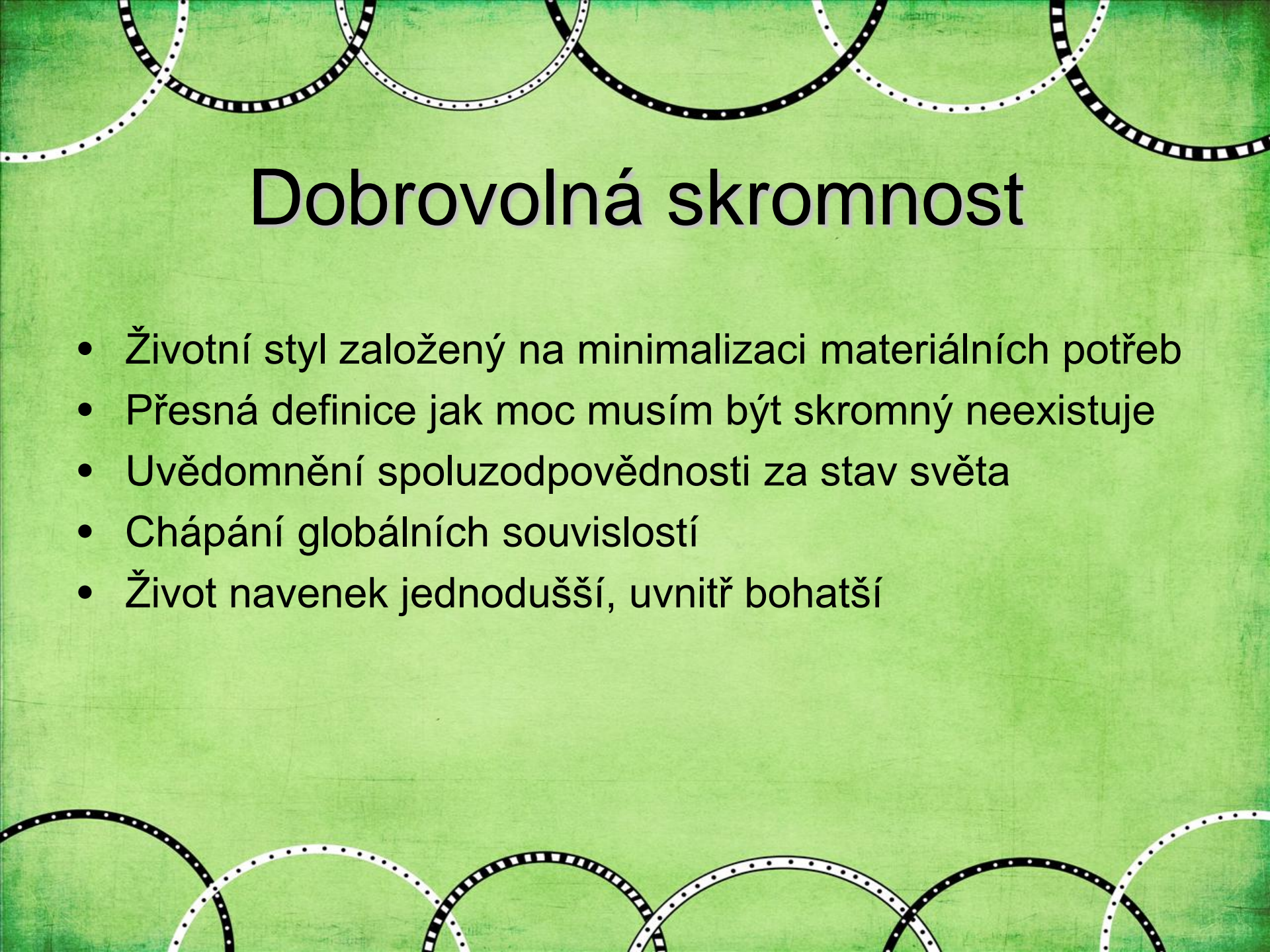
- Existence centralizované moci vede k iluzi, že „ti nahoře“ vyřeší problémy za nás

(Jan Keller)

- Člověk zaujatý svými právy přestal vnímat svoji povinnost chránit svět kolem sebe

(Gilles Lipovetsky)

Dobrovolná skromnost

- Životní styl založený na minimalizaci materiálních potřeb
- Přesná definice jak moc musím být skromný neexistuje
- Uvědomnění spoluzodpovědnosti za stav světa
- Chápání globálních souvislostí
- Život navenek jednodušší, uvnitř bohatší

Dobrovolná skromnost nikoliv chudoba

- Chudoba je nedobrovolná a oslabující
- Skromnost je dobrovolná a otvírá nové možnosti
(Duane Elgin)
- Život v extrémní chudobě je bojem o přežití znemožňuje vnímat hodnoty země a potřeby ostatních lidí
(Kristin Shrader-Frechett)
- Slova dřina a odříkaní nemají ve slovníku. Pokud to tak někdo má, pak nežije dobrovolně skromně

Jaká je motivace?

Dle Hany Librové:

- Dobrovolná skromnost - nezájem o spotřebu, orientace k jiným hodnotám (sekundární motivace)
- Záměrná skromnost - dříve motivace duchovní, náboženská, dnes především ekologická (cílená motivace)

Dobrovolná skromnost nikoliv chudoba

Sociologická kritéria chudoby	Dobrovolně skromné rodiny v ČR
objem spotřeby	+
příjem na hlavu	+/-
vlastnictví	+/-
přítomnost tzv. sekundární chudoby	-
pocit existenciální deprivace	-
sociální vyloučenost, nízký sociální status a malý podíl na moci	-

Něco málo z historie

- Staří filosofové - např. kynikové (pokračovatelé Sokrata)
- Upřednostňování nemateriálních hodnot zakotveno prakticky ve všech světových náboženstvích
- Novodobé subkultury (např. hipies)

Prof. RNDr. Hana Librová, CSc.

- Environmentalistka, bioložka a socioložka
- Působí na Katedře environmentálních studií FSS MU
- Dlouhodobě se věnuje otázce dobrovolné skromnosti

1994 - Pestří a zelení. Kapitoly o dobrovolné skromnosti, Hnutí Duha, Veronica, Brno 1994, 218 s.

2003 - Vlažní a váhaví: Kapitoly o ekologickém luxusu. Doplněk, Brno, 2003, 320 s.

Pestří a zelení Hany Librové

- Zmapování situace lidí jejichž život odpovídá koncepci dobrovolné skromnosti (na počátku devadesátých let)
- Rodiny s dětmi nebo osoby starší 30 let
- Vyřazení lidé patřící k nějaké ideologické skupině nebo sektě a také lidé donucení ke skromnému životu okolnostmi
- Forma osobních rozhovorů přímo v domácnosti

Pestří a zelení Hany Librové

- jak vypadal typický pestrý nebo zelený?

- Rodiny s nadprůměrným počtem dětí
- Zejména ve skupině tzv. zelených zajímavá skupina svobodných mužů středního věku
- Osoby s vyšším vzděláním (minimálně středoškolské, spíše vysokoškolské)
- Vzdělání však dost často nebylo využíváno (fyzická práce, řemeslná nebo umělecká činnost)
- Nízké výdaje i příjmy, často pracoval jen jeden z rodičů
- Život mimo město, často mezigenerační soužití
- Intenzivní zapojení do veřejně prospěšných činností

Vlažní a váhaví Hany Librové

- Návrat k pestrým a zeleným po deseti letech
- Úvaha o současných možnostech šíření ekologicky uvědomělého životního stylu
- Viditelný trend (zejména v zahraniční, např tzv. holadští doktoři) přibývání lidí s vysokými příjmy, kteří snižují své dopady na životní prostředí, orientují spíš k zážitkům a jiným nehmotným statkům, navzdory mnohdy snobskému životnímu stylu

Vlažní a váhaví Hany Librové

- Zčásti patrné i u českých pestrých a zelených
- U některých zachování životního stylu
- Většina spíš směřuje k životu české střední třídy
- Důvody: nejčastěji práce a především děti
- Přesto však nikdo z nich svého skromného života v posledních letech nelituje a nepovažuje jej za pošetilost

Ekologický luxus

Luxus ekologický:

- Ekologicky příznivé chování
- Uvědomělé zmenšování ekologické stopy
- Schopnost sebeomezení
- Vztahuje se k nemateriálním, kulturou oceňovaným hodnotám

X

Luxus predační:

- Snaha získat většinu vzácných statků, které se nabízejí,
- Nezná sebeomezení
- Chce vlastnit a nechce se uskrovnovat

Co znamená ekologický luxus

- 1) disponovat volným časem
- 2) kapacitu rozhodovat, čemu věnuji pozornost
- 3) mít prostor umožňující svobodný pohyb
- 4) žít v klidu, bez smyslové zátěže
- 5) žít ve zdravém, nejedovatém prostředí
- 6) žít v bezpečí

= tedy v podstatě naprosto přirozené věci, které se však v dnešní době stávají těžko dosažitelným luxusem

V čem je oslovení velké části populace problematické

- Víra ve všemocnost vědeckého pokroku je svým způsobem logická
- Nemusíme se přizpůsobovat svému okolí, naopak si ho přizpůsobíme svým potřebám
- Vysoce účinné nástroje x hodnotový systém lovce a sběrače
- Evolučně dané omezení myšlení na malou sociální skupinu, blízký fyzický prostor a krátký časový horizont
- Potřeba vlastní smyslové zkušenosti pro přijetí myšlenky (jinak ekologická krize zůstává jen abstraktním pojem)

Možnosti řešení

- Teorie transgrese = lidem nestačí jen pouhé bytí, potřebují se někam posouvat (příčina ekologické krize, ale zároveň její možné řešení)
- Ideálu konzumenta dnes v euroamerické společnosti dosahuje většina lidí, ztrácí se tedy jakási odlišnost „elity”
- Ekologický luxus novým idálem?

Chcete se dozvědět víc?

- Hana Librová. Pestří a zelení: Kapitoly o dobrovolné skromnosti. Hnutí Duha, Veronica. Brno 1994. 218 s.
- Hana Librová. Vlažní a váhaví: Kapitoly o ekologickém luxusu. Doplněk. Brno 2003. 320 s.
- Jan Keller. Až na dno blahobytu. Hnutí Duha. Brno 1993. 130s.
- Alena Novotná, Anna Žilová. Chudoba a dobrovolná skromnost'. Verbum. Ružomberok. 200s.
- <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10160488386-vzkaz/209452801410006-vzkaz-hany-librove/>
- <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1175876880-zpatky-pod-dosky/20454215591/video/>
- No Impact Man
<http://www.youtube.com/watch?v=Z9Ctt7FGFBo>
- Into the Wild
<http://www.youtube.com/watch?v=lwtZgBFKlzs>

Děkuji za pozornost

„Bohatí nejsou jen ti, kteří hodně vlastní, ale také ti, co
málo potřebují.“

(Aristoteles)